

Dato 30. maj 2018
Side 1 af 3

Nye ammoniakregler vil gavne både erhverv og natur

De specifikke ammoniakregler hæmmer vækst og udvikling i husdyrproduktionen.

Det betyder, at der produceres færre husdyr til slagting og forarbejdning på danske slagterier og til eksport. Samtidig bremses udviklingen mod mere miljøeffektive stalde, der vil være til gavn for miljøet og sænke Danmarks samlede udledning af ammoniak.

Derfor er der behov for ændringer af ammoniakreglerne.

Konsekvenser for erhverv og natur

Erhvervsudviklingen hæmmes og landbrug lukkes uden erstatning

- **Mange landmænd rammes**

Med de nuværende ammoniakregler ligger mere end 40 % af de danske husdyrbrug inden for 300 meters afstand af naturområder, der kan afkaste ammoniakkrav¹. Det betyder, at rigtig mange af de danske landmænd med husdyr er forhindret i at udvikle deres produktion.

For den enkelte landmand betyder det, at renovering af de gamle stalde eller byggeri af nye stalde bliver langsomt, dyrt eller umuligt. Mange byggeprojekter bliver ikke ført ud i livet eller er år undervejs, fordi det er svært at finde en egnet, fremtidssikker placering til moderne husdyranlæg indenfor den enkelte landmands givne rammer. Stor uforudsigelighed om beliggenhed og udstrækning af den ammoniakfølsomme natur² gør det ekstra svært at finde en egnet placering. Selv i situationer, hvor risikoen for ammoniakkrav ikke er overhængende, vil landmænd og kreditforeninger naturligt være tilbageholdende med at lave store langsigtede investeringer.

- **Samfundet går glip af eksport og arbejdspladser**

Når det er svært at finde et egnet sted til en nye stald eller ekstra dyrt at udvide, undlader landmanden at bygge den nye stald. I stedet fortsætter den nuværende produktion i gamle stalde, der hverken miljømæssigt eller erhvervsøkonomisk er optimalt.

Bare 8 mellemstore slagtegrisestalde á 3.000 stipladser, der ikke bliver bygget, svarer til at Danmark går glip af en eksport på op til 150 mio. kr. og 120 arbejdspladser³.

- **Få landmænd rammes urimeligt hårdt**

Udover de mange bedrifter, hvor vækst og udvikling hæmmes, er der omkring 300 landmænd⁴, der ligger så tæt på visse ammoniakfølsomme naturtyper (kat 1 og 2), at de er fuldstændig låst. Ydermere vil de få krav om at reducere deres

¹ SEGES har estimeret ca. 40 % af alle husdyrbrug ligger indenfor 300 m af kat. 3 natur (inkl. potentielt ammoniakfølsom skov)

² F.eks. kan moser ifølge Aarhus Universitet (DCE, Videnskabelig rapport 246) vokse ind i beskyttelse jf.

Naturbeskyttelseslovens § 3 på mindre end 10 år med de rigtige vandforhold, og vandhuller på 1-5 år.

³ Beregninger af beskæftigelse og eksport for 100.000 ekstra slagtesvin foretaget af Landbrug & Fødevarer på baggrund af input-output matrixer fra Danmarks Statistik

⁴ SEGES har estimeret, at der er omkring 300 husdyrbrug, der med deres nuværende størrelse og placering vil få krav om at reducere udledningen til kategori 1 eller 2 natur – fordelt ligeligt mellem de to kategorier af natur.

ammoniakudledning markant over en årrække, uanset om det er teknologisk og økonomisk muligt for dem at komme ned på de fastsatte ammoniakkrav.

Disse bedrifter har ofte eksisteret side om side med naturområderne i generationer og har miljøgodkendte anlæg, men skal pludselig afvikle deres virksomhed uden erstatning. Deres gård mister straks værdi. De er dermed stavnsbundet til en gård, der skal nedslides over op til 25 år.

Miljøforbedringer hindres og landmænd frygter natur

Paradoksalt nok medfører de nuværende ammoniakregler også en række uheldige konsekvenser for miljøet og naturen.

- **”Alt-eller-intet” krav forhindre miljøforbedringer**
Fordi ammoniakreglerne opstiller ufravigelige krav ved enhver renovering eller ændring, kan landmænd nær kategori 1 og 2 natur ikke engang få miljøgodkendt en ændring, selvom projektet vil reducere udledningen af ammoniak.
- **Ammoniakkravene er uden proportioner med øvrige påvirkninger**
Ammoniakkravene tvinger landbrug til at afvikle på grund af få hundrede gram kvælstof fra ammoniak til et naturområde – uden hensyntagen til f.eks. at samme naturområde i visse situationer kan gødes med 100 kg kvælstof fra traktoren. Her har ammoniakkravet ingen betydning for naturen – men er ødelæggende for landbruget.
- **Hensyn til marginal natur spænder ben for store miljøforbedringer**
Ammoniakreglernes uforudsigelige beskyttelse af mange små marginale naturområder betyder, at udviklingen mod nye og mere miljøvenlige produktionsanlæg går langsommere.

Dette betyder i sidste ende, at den overordnede ammoniakudledning ikke reduceres så meget som forventet. Derved kan Danmark få vanskeligt ved at opfylde NEC-direktivets mål om 24 pct. reduktion af Danmarks samlede ammoniakudledning i 2020, sammenlignet med 2005. En af de væsentlige årsager til, at reduktionerne ikke er gået så hurtigt som forudsagt i 2010, da reduktionsmålet på 24 pct. blev meldt ind, er netop en stagnering i udskiftningen af gamle stalde med nye.

- **Landmænd bliver bange for at give plads til ny natur**
Danske landmænd lever omgivet af naturen, og mange vil gerne lave naturtiltag som søer, læhegn eller naturpleje. Men på grund af risikoen for, at naturen vokser ind i ammoniakkrav, er mange landmænd tilbageholdende med at lave nye naturtiltag. De frygter, at den nye natur eller den natur, de hjælper med naturpleje, efter nogle år vil vokse ind i ammoniakkrav og dermed forhindre udvikling af deres egen eller naboens bedrift.

Disse fire paradoksale konsekvenser af ammoniakreglerne er beskrevet yderligere i den vedhæftede pjeces.

Løsninger

De danske landmænd har de sidste årtier bevist, at man sagtens kan producere flere fødevarer, samtidig med at miljøaftrykket bliver mindre⁵.

En ny målrettet ammoniakregulering skal tage udgangspunkt i, at landbrug og natur kan gå hånd i hånd.

- **Målret ammoniakkravene**

I mange situationer stilles der krav til landmændene, uden hensyntagen til om det reelt vil gøre en forskel for den natur og biodiversitet, man ønsker at beskytte og udvikle.

Der bør findes en mere omkostningseffektiv vej til de ønskede naturmål ved at fokusere på naturarealer, som Danmark er forpligtet til at beskytte gennem EU's naturdirektiver, samt særligt værdifulde naturområder uden for Natura 2000-områderne, som har konkrete naturmål og en forvaltningsplan. Det bør også være muligt at reducere ammoniakudledningen, selvom totaldepositionskravene ikke opfyldes fuldt ud.

- **Inddrag andre virkemidler – med fokus på naturforbedring**

De alvorlige konsekvenser for husdyrproduktionen er ikke proportionale med den effekt, der opnås i naturen. Mange andre faktorer end ammoniak har en afgørende effekt på naturens udvikling f.eks. afgræsning, hø-slet, gødskning, baggrundsbelastningen eller randpåvirkning fra opdyrkede arealer.

Gennem inddragelse af mange natur-virkemidler kan opnås en mere målrettet og fleksibel ammoniakregulering. Det skal inddrages, om de ønskede mål for naturen bedre kan opnås gennem f.eks. naturpleje end ved at sætte meget skrappe ammoniakkrav. På den måde kan opnås positive effekter for både landmanden og naturen.

- **Virkelighedscheck**

De generelt fastsatte ammoniakkrav skal kunne fraviges i de situationer, hvor det erhvervsmæssigt, miljømæssigt og naturmæssigt giver mening. Det kan f.eks. være i situationen, hvor der stilles ammoniakkrav af hensyn til et område, der alligevel gødes, eller hvis naturområdets tålegrænse tillader en højere tilførsel af kvælstof. Med virkelighedschecket understreges formålet naturbevaring i stedet for et ensidigt fokus på ammoniakkrav.

- **Erstatning til landbrug, der skal lukkes**

De steder, hvor naturens udvikling prioriteres så højt, at det vurderes nødvendigt at reducere landbrugsproduktionen, bør man handle derefter og mod erstatning helt eller delvist lukke de landbrug, der ligger forkert ift. naturplanerne.

En hurtig lukning eller nedtrapning af produktionen mod erstatning vil også være en fordel for naturen, da ammoniakudledningen i så fald nedbringes langt hurtigere end med de nuværende regler.

⁵ Fra 1990 til 2015 er produktionen i landbruget steget med 34 % mens ammoniakudledningen er faldet med 44 % (Landbrug & Fødevarer på baggrund af data fra: DCE rapporter nr. 205 og 206 (2016); DCE: Agriculture (<http://envs.au.dk>); UNFCCC: National Inventory Submissions 2016; Danmarks Statistiks Nationalregnskab; EIONET. Central Data Repository: Inventories for the Convention on Long-range Transboundary Air Pollution.)